

redactioneel

EEN BLIK IN DE REDACTIEKAMER

Een willekeurige Moer-redactievergadering:

'Het is een nogal oppervlakkig artikel, zou hier en daar nog uitgediept kunnen worden, vooral waar het gaat over ervaringsleren.'

'Wat zou-ie bedoelen met de "pragmatische dimensie van de taal"? Het artikel is wel positief.'

'Is dit wel iets nieuws. In 1978 hebben we toch ook zo'n artikel over thematisch werken gehad.'

'Ik vind dat zo'n praktijkbeschrijving wel in Moer mag. Daar hebben mensen in het basis-onderwijs tenminste wat aan.'

'Als hij nou die kopjes wat duidelijker formuleert, dan kan het er wel in.'

'Misschien kan hij ook nog iets toevoegen over het emancipatie-aspect van deze zaak.'

Johan vat het allemaal nog eens samen:

'De meerderheid is dus voor plaatsing van het artikel. Sander, neem jij nog contact met de schrijver op voor de veranderingen en de aanvullingen? En maak jij dan ook het kader boven het artikel? Gaan we nu naar het artikel van ...'

Zo ongeveer bespreekt de redactie een keer per maand de binnengekomen artikelen. Op ledenvergaderingen van de VON en ook persoonlijk hebben we meerdere malen vragen gehad over wat we nu eigenlijk in die redactie doen. Wat zijn het voor mensen, die redactieleden? Wat zijn het voor criteria waarop zij de artikelen beoordelen? Krijgt de redactie veel kopij toegestuurd of moet zij er zelf achteraan? Is *Moer* nog wel het verenigingsblad van de VON?

Allemaal voor de hand liggende vragen, waar een lezer vaak geen antwoord op krijgt. Wij vonden het daarom een goede gedachte om het nieuwe redactiejaar in te luiden met een blik in de redactiekamer en een indruk van de plannen voor 1982.

De samenstelling van de redactie

Redactieleden worden niet door de VON-leden-

vergadering gekozen, maar een VON-nige visie op onderwijs is wel het belangrijkste criterium om in de redactie te komen. Natuurlijk biedt dit nog een heleboel speelruimte, maar het bepaalt wel een denkrichting.

Daarnaast is gekozen voor een zo breed mogelijke samenstelling, wat betreft het onderwijsveld. Als onderwijsgevend van kleuterschool tot en met hbo zich in (delen) van *Moer* moeten kunnen herkennen, dan kan een redactie het best ook uit die verschillende velden afkomstig zijn. Kijk je nu naar de zittende redactie, dan blijkt wel een ruime meerderheid (acht van de tien) in opleidings-situaties (universiteit en lerarenopleiding) te werken, maar allen hebben nauwe banden met de verschillende schooltypen waarin leerkrachten moedertaalonderwijs geven. Mensen uit opleidingsituaties hebben ook vaak vele contacten, iets wat onontbeerlijk is voor een redactielid. Via een luisterend oor en gerichte vraagstelling komt onze redactie aan ideeën, aan mogelijke schrijvers, en aan een soort controle of zij nog steeds op de goede lijn zit. Nauw met deze contacten verbonden is de geografische herkomst van de redactieleden. Op dit moment komen er wat meer uit West-Nederland (zes), dan uit Oost-Nederland (twee) of Vlaanderen (twee), maar dit is louter toeval.

Tenslotte breidt de redactie zich het liefst uit met mensen die kunnen bogen op wat schrijfervaring. Niet dat de redactie zoveel zelf schrijft, maar soms kan het heel handig zijn voor de correctie van artikelen en voor het opvullen van een geconstateerd hiaat in de aangeboden kopij. Voor het werk in zo'n redactie moet je natuurlijk ook wat idealisme bezitten. Het kost je heel wat tijd en de vergoeding vindt alleen plaats op basis van de gemaakte kosten.

Relatie VON – Moer

Het is duidelijk dat *Moer* zijn bestaansrecht ontleent aan de VON. De vraag is dan hoe zo'n verenigingsblad moet functioneren. Komen er alle artikelen in die de leden produceren of heeft de redactie een eigen verantwoordelijkheid?

Wij geloven, dat de redactie een eigen invulling van haar dienstbaarheid aan de vereniging kan geven. Daarbij kan zij onder meer een stimulerende rol spelen bij het brengen van nieuwe gedachten in de vereniging óf voorbeelden geven van goede of minder goede ontwikkelingen in het on-

derwijs ter bepaling van een standpunt in de vereniging. Soms kan zij ook een aangeboden artikel niet plaatsen, wanneer er gegronde twijfel bestaat aan het belang ervan in het kader van het te voeren redactiebeleid.

Op grond van deze doelstellingen dienen er allerlei lijntjes naar het bestuur te lopen. Formeel is het in ieder geval zo, dat het Nederlandse VON-bestuur een contactpersoon met de redactie heeft, die ook regelmatig de redactievergadering bijwoont. Vanuit het Belgische VON-bestuur gebeurt dat eveneens regelmatig. Gezien de nieuwe groeiende verhouding tussen VON-Nederland en VON-België richt dit bestuur zich nu ook op het eigen blad *Vonk*. Als deze ontwikkelingen zich voortzetten, dan wordt *Vonk* hét VON-blad voor België. Dit lijkt ons niet ongunstig, omdat *Moer* toch voor het overgrote deel met 'Noordnederlandse' artikelen werd gevuld, waarin Vlaamse onderwijsgevendens zich lang niet altijd konden herkennen.

De *Moer*-redactie probeert ook activiteiten van de vereniging op te pikken voor de vulling van de nummers. Aan een belangrijk onderwerp als de integratie ko-lo wijdt de redactie dan ook graag een themanummer. Na een congres wordt (werd) altijd verslag gedaan van de besproken inhoud. Wij vinden dat *Moer* in de vereniging ook een activerende rol mag spelen. Als zich ontwikkelingen in het onderwijsveld voordoen, bijvoorbeeld met arbeidsservaringsleren, dan kan zo iets via *Moer* in de vereniging terechtkomen. Soms pikt het bestuur het op om er een (regionale) activiteit omheen te organiseren.

Zo beïnvloeden redactie en bestuur elkaar om de doelstellingen van de vereniging te concretiseren, te actualiseren en eventueel bij te stellen.

Beoordelingscriteria voor de artikelen

De voorafgaande paragraaf brengt ons bij de selectie-criteria voor de artikelen. Gezien de functie van het blad dient het ook een zeker 'gezicht' te hebben. En dat bereikt de redactie door een redactiebeleid te voeren, waaruit bepaalde beoordelingscriteria voortvloeien.

Het is altijd moeilijk om over zulke criteria in het algemeen iets te schrijven. Elke beschrijving loopt het gevaar, dat de lezer haar te absoluut interpreteert. Toch maar een poging.

Op de eerste plaats stellen we als redactie de eis van een zekere nieuwswaarde. Dat betekent dat

we kijken of het onderwerp/de werkwijze die een schrijver aanroert, al bij de *Moer*-lezer bekend zal zijn. We leiden dat onder meer af uit eerdere publicaties in *Moer*, in andere bekende onderwijsbladen, opvattingen die in de handboeken reeds uitvoerig zijn verwoord of uit onze kennis van de gangbare onderwijspraktijk.

Op de tweede plaats stellen we als eis, dat het onderwerp of de voorgestelde werkwijze een onderwijsvernieuwend karakter heeft. Ook dit is weer zo'n allesomvattende uitspraak. Wij bedoelen ermee, dat de achterliggende bedoeling van de inhoud teruggaat op denkbeelden over onderwijs dat leerlingen emancipeert en op hun eigen ontplooiing gericht is. De invalshoek van *Moer* is daarbij het taalonderwijs. Onze voorkeur gaat vooral uit naar artikelen van auteurs die die emancipatiegedachte in de praktijk brengen: bijvoorbeeld in het onderwijs aan meisjes, aan klassen met anderstalige leerlingen, in het beroepsonderwijs, in de volwasseneneducatie. Maar we willen ons hiertoe niet beperken: er zijn tal van deelgebieden van taal en taalonderwijs, waarin genoemde principes kunnen doorklinken. In veel gevallen zal dan blijken, dat taalonderwijs nauw samenhangt met andere schoolvakken of vakgebieden. Thematisch of projectgericht onderwijs, de interactie tussen leerkracht en leerlingen (ook bij andere vakken), dienen onze volle aandacht te hebben.

Als derde criterium hanteren we graag, dat artikelen niet alleen theoretisch, maar ook niet alleen praktisch van aard zijn, maar juist een synthese tussen die twee aanbrengen. Voorgestelde theorieën dienen in de praktijk getoetst te zijn. Al te praktische beschrijvingen (lessenseries bijvoorbeeld) verwijzen we liever naar *Interkom*.

Hiermee zijn eigenlijk de drie belangrijkste criteria aangegeven. Natuurlijk willen we ook graag, dat een artikel prettig leesbaar is. Soms suggereren we een auteur om verbeteringen in de structuur of de stijl van zijn artikel aan te brengen. Beschouwt een auteur zijn artikel als zijn troetelkind, dan is daar best veel tact voor nodig!

Door een groter aanbod in de kopij komt het ook wel eens voor, dat de redactie prioriteiten moet leggen in de plaatsing van artikelen. Daardoor blijft een artikel wel eens enkele maanden op de voorraadstapel liggen. Aan de auteurs wordt dit altijd meegedeeld.

Terug naar de vergadering

Naast de te bespreken artikelen komt in de vergadering ook de ingekomen post aan de orde: per maand kunnen dit er wel zo'n 30 stuks zijn. Meest aankondigingen, enkele tijdschriften (verkregen via een ruilabonnement), boeken of brochures ter bespreking of — in uitzonderlijke gevallen — een reactie op een van de gepubliceerde artikelen. Bij de meeste post wordt bekeken of het misschien iets is voor de rubrieken Agenda of Leesvoer; soms besluiten we tot een boekbespreking. Dat laatste doen we alleen met boeken die gezien onze visie positieve aandacht dienen te krijgen.

Schoolboeken bespreken we niet, tenzij in het kader van een artikel.

In het tweede deel van de vergadering gaan we altijd uitvoerig in op de planning voor de volgende nummers. Artikelen komen meestal niet 'zomaar' binnen. In veel gevallen is de auteur tot het schrijven van het artikel uitgenodigd door de redactie. Vaak is er sprake van toevalligheid: een redactielid ontmoet of kent iemand die met een onderwerp bezig is. Het komt ook voor dat je als redactielid over iemand hebt gehoord of van iemand iets hebt gelezen. Dit kan allemaal leiden tot zo'n uitnodiging.

Bij themanummers spreken we eerst het doel ervan met elkaar door. Dit is van belang, omdat in zulke nummers de visie van de redactie sterk kan doorklinken. We streven er verder bij deze nummers naar theoretische denkbeelden en ervaringen uit de praktijk bij elkaar te brengen. Soms nodigen we een gastredacteur/trice uit om te helpen zo'n themanummer inhoudelijk vorm te geven.

Voordat het nummer dan bij de lezers in de bus ligt, moet er nog veel ambachtelijk werk worden gedaan. Ria Jaarsma zet de kopij en verzorgt de layout. De bladen gaan dan naar de drukker, die het geheel tot een tijdschrift maakt. Tussen de redactievergadering en het moment dat het blad bij u in de bus glijdt, ligt ongeveer twee maanden.

Plannen voor 1982

Het volgende nummer van deze jaargang zal een themanummer zijn over Intercultureel Onderwijs. Nu het eraan uitziet, dat spoedig op alle scholen leerlingen van buitenlandse origine zullen zitten, moeten we deze problematiek verder uitdiepen.

Hoe kunnen we die leerlingen onderwijs geven, waarin hun maatschappelijke en culturele ontwikkeling tot zijn recht komt?

Daarnaast zijn er plannen om aandacht te besteden aan de punten uit het activiteitenplan van de VON voor 1982: de schooltaal-thuistaal-problematiek, de zorgbreedte-vergroting in het onderwijs en de aansluiting tussen basis- en voortgezet onderwijs. Ook zit er één of meer artikelen over het Freinet-onderwijs in de pen.

Last but not least besteden we aandacht aan de vormgeving van het blad. De 2-koloms-opmaak heeft de informatie-dichtheid wel zo ongeveer tot het maximum opgevoerd. We meenden er goed aan te doen om de soms zware kost te onderbreken met aardige tekeningen. Na een oproep in *Moer* kozen we Leo Knol uit om voorlopig die illustraties te verzorgen.

We hopen dat *Moer* voor u dit jaar weer van belang zal zijn.

Adressen van de auteurs in dit nummer:

Johan Eimers, Groenestraat 49, 6531 HB Nijmegen
Sjaak Kroon, De Toverdoos 96, 6584 EE Molenhoek
Herman Meddens, J.A. de Boerstraat 42, 1751 CM Schagerbrug
Chris Rippen, Rozenwerf 5, 1355 AA Almere
Dora Smeesters, Dijkstraat 36, B 2950 Hofstade, België